

Motion till riksdagen

1989/90:A429

av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg

(båda s)

Utlokalisering av statlig verksamhet, m.m.

Statskontoret har utfört en utvärdering av de omlokaliseringar av statlig verksamhet som gjordes under 1970-talet. Statskontoret konstaterade att trots att det under några år kring utflyttningstidpunkten förekom påfrestningar och svårigheter för berörda myndigheter och enskilda individer har dock situationen förbättrats och förhållandena har i dag stabiliserats.

I utvärderingen uppgav statskontoret bl.a.

En utgångspunkt för besluten om omlokalisering var att utvecklingen i Stockholm skulle dämpas. Vi kan dock konstatera att omlokaliseringen inte har lett till att expansionen i Stockholmsområdet har dämpats. Åtgärden var dels alltför liten i förhållande till Stockholmsregionens befolkning och arbetsmarknad, dels har omlokaliseringen inte påverkat handlandet inom andra sektorer i Stockholm – enskilda företag, institutioner m.fl. organ. Statsmakternas förhoppning att andra sektorer skulle ta intryck av besluten om omlokalisering och själva flytta delar av sin verksamhet eller delar därav från Stockholm har sålunda inte infriats.

Enligt statskontorets bedömning kommer även framdeles omlokalisering av statlig verksamhet från Stockholmsområdet att ha en liten inverkan på utvecklingen i regionen. Andra sektorer bör därför stimuleras till att följa statsmakternas exempel.

Vår uppfattning är densamma och vi anser därför att regeringen bör uppmuntra banker, försäkringsbolag, organisationer m.m. att lokalisera delar eller hela verksamheter till övriga regioner i landet. Statskontoret uppgav vidare att: Statsmakternas andra motiv för omlokaliseringen – att åstadkomma positiva effekter i mottagarorterna har delvis infriats. Befolkningsutveckling och skatteunderlag har initialt påverkats positivt i mottagande orter. Effekterna är dock på lång sikt inte påtagliga sett i relation till andra jämförbara orter. På mottagarorterna har arbetsmarknaden breddats. Detta uppnås oavsett till vilken ort myndigheterna förläggs under förutsättning att det finns möjligheter för myndigheterna att rekrytera personal.

Myndigheterna har i flera regioner också blivit en resurs i det regionala utvecklingsarbetet. Detta har skett genom regional samverkan kring en utvecklingsidé. Det är främst i regionerna i norra Sverige som denna utveckling är tydlig.

Det krävs dock att myndigheterna förläggs till orter där de har möjlighet att utgöra en resurs i utvecklingsarbetet. Existensen av högskola/universitet

är en viktig förutsättning för att en sådan utveckling ska kunna äga rum. Det är en stor fördel om högskolans inriktning sammanfaller med myndigheternas kompetensområde. Därigenom får man en bredare bas för utvecklings-satsningar. Denna bas förstärks ytterligare om myndigheternas verksamhet på orten har anknytning till varandra. En annan förutsättning är att länsstyrelsen och kommunen tar aktiv del i arbetet med att integrera myndigheterna med övriga utvecklingssträvanden inom regionen.

Enligt statskontoret har situationen i dag normaliserats för de omlokaliserade myndigheterna. Endast förändringarna i kontaktmönstret kvarstår på vissa håll som problem. Myndigheternas produktivitet uppvisar ungefär samma utveckling som övriga statliga myndigheter. Personalförsörjningen fungerar tillfredsställande och den nya personalen har medverkat till en förnying och vitalisering av de flesta myndigheterna.

Omlokaliseringen har också inneburit att personalens arbetsmiljö m.m. har förbättrats avsevärt. Omlokaliserade myndigheter disponerar i dagsläget cirka tre gånger så stora lokaler som före omlokaliseringen. Detta kan jämföras med de centrala myndigheterna i Stockholm vars lokalyta fördubblats.

Statsmakterna har genom omlokaliseringen ur statsfinansiell synvinkel vunnit fördelar. Den statsfinansiella nettobesparingen – för år 1986/87 ca 270 milj. kr. – är betydande.

Möjligheterna att göra strukturella förändringar inom respektive myndighet har inte påverkats negativt av omlokaliseringarna.

För en del av de enskilda individerna innebar omlokaliseringsbeslutet betydande omställningsproblem, men för det stora flertalet har dessa problem nu försvunnit.

Avslutningsvis bör framhållas att det finns en rad fördelar med att i samband med eventuellt framtida omlokaliseringar ytterligare förstärka de regioner till vilka myndigheter redan omlokaliserats.

I vårt hemlän, Jämtland, har vi bedömt att de viktigaste effekterna av omlokaliseringarna för den regionala utvecklingen inte ligger i den direkta påverkan på befolkning och sysselsättning. Av större långsiktig betydelse är den förstärkning av infrastrukturen i Östersund och länet som omlokaliseringarna medfört.

I och med högskolans tillkomst introducerades universitetsutbildning i länet. Befolkningen har fått närmare tillgång till högre utbildning. Länet har fått en vidgad arbetsmarknad för akademiker, tidigare koncentrerad till AES-sektorn men numera breddad till andra sektorer av större intresse för näringslivet.

Jämtlands län saknade tidigare, med undantag för några företag, kompetens, högre utbildning och resurser för utveckling inom stora delar av det tekniska området. I och med ATS omlokalisering tillfördes länet betydande resurser på t.ex. områdena underhålls- och fordonsteknik, hydraulik, data och elektroniskt och systemtekniskt kunnande.

Försvarsskolornas omlokalisering utgjorde en förutsättning för den mycket angelägna breddningen av högskolan mot teknisk och ekonomisk utbildning.

Länet har i och med detta fått en bas för näringslivsutveckling och administrativ utveckling inom offentlig sektor samt informationsteknologi.

En förutsättning för det regionala utvecklingsarbetet har varit försvarsskolornas intresse att samarbeta och erbjuda sina resurser för samhället utanför försvaret.

Samarbetet har lett till konkreta och viktiga resultat på utbildningsområdet av stor betydelse för den regionala utvecklingen och näringslivsutvecklingen på sikt. Det har även lett till att arbetet med mer direkta företagsutvecklande insatser har inletts. De gemensamma ansträngningarna har emellertid bara pågått under några år. Arbetet kommer att fortsätta och utvecklas ytterligare.

Länet har således fått en bra bas för utbildning och utveckling på det tekniska och administrativa området. Kombinationsmöjligheterna mellan dessa och andra resurser i och utanför länet som vissa företag och samarbetet med Norges tekniska högskola (NTH) ger intressanta utvecklingsmöjligheter bl. a. på data- och informationsteknologiområdet. Infrastrukturen i länet har stärkts. Miljön är i dag jämfört med några år tidigare betydligt mer intressant ur tillväxt- och lokaliseringssynpunkt för företag och förvaltning. Målet med omlokaliseringarna, tillväxtcentra och breddad arbetsmarknad, ter sig inte omöjligt att uppnå på sikt. Än fattas en bit på vägen, särskilt för att åstadkomma en breddad arbetsmarknad.

Jämtlands län skulle behöva kompletterande verksamhet i form av civilt inriktad verksamhet med kunnande och resurser inom data- och informationsteknologi, näringslivsutveckling och turism. Turismen är ett viktigt område för länet, där vissa resurser i form av högskoleutbildning och turismutveckling redan finns.

Med de resurser som länet fått tillgång till skulle målet att skapa ett livskraftigt tillväxtcentrum kunna uppnås med kompletterande resurser i angiven riktning. Därmed formeras en helhet på utbildnings- och utvecklingsområdet med utgångspunkt från länets förutsättningar.

Som helhet kan man konstatera att både samhället, de utlokaliserade myndigheterna och enskilda personer har vunnit på tidigare utlokaliseringar.

Dessutom är det ett faktum att Jämtlands län och Östersunds kommun på ett utmärkt sätt tillvaratagit och tillvaratar den resurs som utlokaliseringarna inneburit. Ett faktum som är viktigt att beakta i det fortsatta utlokaliseringsarbetet. Länet myndigheter är också medvetna om ansvaret att inom regionen decentralisera verksamheter så att även kommunerna utanför Östersund kan fortsätta utvecklas.

Vi anser att Östersund bör vara en lämplig ort för fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet. Några skäl för detta är:

- Östersund är den ort i inlandet som kan komma i fråga som mottagningsort för central verksamhet.
- Östersund har en acceptabel kommunal service samt en förhållandevis stor arbetsmarknad.
- Östersund har goda kommunikationer med i första hand Stockholm.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motio-

nen anförts om ett aktivt arbete för utlokalisering av verksamheter
från Stockholmsområdet.

Mot. 1989/90
A429

Stockholm den 23 januari 1990

Nils-Olof Gustafsson (s)

Margareta Winberg (s)